

**OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA
KIRUVCHILAR UCHUN**

SAVOLLAR KITOBI

ABITURIYENT: _____
F.I.O. Imzo

ABITURIYENT DIQQATIGA!

Test topshiriqlarini yechishdan avval savollar kitobini varaqlab, unda har bir fan boyicha 36 ta savol mavjudligini tekshiring. Agar savollar soni kamligi aniqlansa yoki savollar kitobi raqami bilan javoblar varag'i raqami bir xil bo'lmasa, darhol auditoriya rahbariga ma'lum qiling.

Savollar kitobida abituriyentning familiyasi, ismi, otasining ismi xato to'ldirilgan yoki to'ldirilmagan va imzosi qo'yilmagan hollarda e'tirozlar ko'rib chiqilmaydi.

Kitob tipi: 32

FANLAR:

Blok 1: Ona tili va adabiyot

Blok 2: Biologiya

Blok 3: Kimyo

Savollar kitobi raqami: **1701311**

Toshkent – 2017

ONA TILI VA ADABIYOT

1. Yetakchi morfemasi shakldoshlik xususiyatiga ega bo'lgan orttirma nisbatdagi yasama fe'llar qatorini belgilang.
A) *kechiktirmoq, gullamoq*
B) *terlatmoq, to'qillatmoq*
C) *chiqillatmoq, tutqazmoq*
D) *to'ydirmoq, eslatmoq*
2. Sariq rang ozodlikka va kuch -quvvatga intilish, ochiqlik, faollik, shuningdek, hayotga umidvorlik ramzidir.
Ushbu gapda yasalish asosi yasama sifatga mansub bo'lgan so'z(lar) qanday sintaktik vazifa(lar)ni bajargan?
A) *ega, to'ldiruvchi*
B) *to'ldiruvchi, aniqlovchi*
C) *kesim*
D) *aniqlovchi*
3. Berilgan gapda hokim bo'lak vazifasida kelgan sifat(lar) nechta?
Yigit oddiy kiyingan, o'rtabo'y va chiroyli ekan.
A) 3ta B) 4ta C) 2ta D) 1ta
4. **parrak, qo'yin, tuk, bu, bo'g'iz, varaq, obro', yuk, ko'ngil, shu**
Berilgan so'zlardan nechtasiga egalik qo'shimchalari qo'shilganda tovush ortishi yuz beradi?
A) 2 B) 4 C) 5 D) 3
5. Qaysi gapda qatnashgan o'zaro shakldosh qo'shimchalar urg'u olish yoki olmasligiga ko'ra farq qiladi?
1. Kechgi taom payti tog'da ko'chki bo'lganligi haqida xabar berildi. 2. Bu yigitcha o'zini oqlashga tirnoqcha nasos topolmadi.
3. Qat – qatgina qatlama, aqling bo'lsa, tashlama. 4. Qadrdon kundaligim, senga hech bir so'z yozmaganimga ancha bo'ldi, mana, bugun qalamdon ichidagi qalamimga yana qo'l uzatdim.
A) 1, 2, 3, 4 B) 2, 3, 4 C) 2, 3 D) 1, 4
6. Tabiat ishlariga qo'pollik bilan aralashish tufayli paydo bo'lgan kasalliklarni farmatsevtika zavodlarida ishlangan dorilar bilan tuzatib bo'lmaydi.
Ushbu gapdagi yordamchi so'z turkum(lar)iga mansub birliklar hamda ular bilan shakllangan bo'laklar haqida berilgan to'g'ri fikrni aniqqlang.
A) *Yordamchi so'zlar bilan shakllangan bo'laklarning barchasi kesimga bevosita tobelangan.*
B) *Yordamchi so'zlarning barchasi sof ko'makchilar hisoblanadi.*
C) *Gapdagi yordamchi so'zlarning barchasini kelishik qo'shimchalari bilan almashirish mumkin.*
D) *Yordamchi so'zlar bir o'rinda hol, ikki o'rinda to'ldiruvchini shakllantirishga xizmat qilgan.*
7. Amu bilan Sirdan suv ichgan,
Zarafshonni loylatib kechgan
Chavandozlar bordir bu elda.
Parchadagi uyushgan bo'laklar haqidagi noto'g'ri fikrni aniqqlang.
A) *Uyushgan aniqlovchilar holga tobelangan.*
B) *Uyushiq sifatlovchi aniqlovchi qatnashgan.*
C) *Uyushiq o'rin holi qatnashgan.*
D) *Uyushgan hollar aniqlovchiga tobelangan.*
8. Unum(1) yo'q, bunim yo'q,
Uyimda unim(2) yo'q.
Ishimda unum(3) yo'q,
Aytishga unim(4) yo'q.
Ushbu parchada raqamlar bilan ko'rsatilgan so'zlardan qaysilarining yetakchi morfemalari o'zaro omonim so'zlar hisoblanadi?
A) 2, 3, 4 B) 1, 2, 4 C) 1, 2, 3, 4 D) 1, 3, 4
9. Qaysi qatordagi juftlik bir umumiy ma'noni ifodalay oladi?
A) *ganch-boylilik* B) *yaroqli-qurolli* C) *xiyla-nayrang* D) *adil-tikka*
10. Istiqloql tufayli chekka qishloqlarda ham havaslansa arziguulik korxonalar yaratildi.
Berilgan gapda yasama so'zlar miqdori nechta?
A) 4ta B) 3ta C) 2ta D) 5ta
11. Yana tushdi Rus sari yo'lim,
Eron, sendan ketgummi hali,
Nahot, seni bot ko'rmas bo'ldimi?
Ona yurtga mehrim tufayli
Yana tushdi Rus sari yo'lim.
- She'riy parchada ravish turkumiga oid so'zlar necha o'rinda ishtirok etgan?
A) 2 B) 4 C) 5 D) 3
12. Quyidagi nechta fe'l ham o'zlik, ham majhul nisbatda qo'llanishi mumkin?
otmoq, qurmoq, qo'shmoq, bo'lmoq, urmoq, yoymoq
A) 2ta B) 4ta C) 5ta D) 3ta
13. Keltirilgan parchada ravish turkumiga oid yasama so'z necha o'rinda qodlangan?
U bugun juda charchagan edi, kechki taomda ham arang o'tirdi, yostiqqa boshini qo'ydi-yu, darhol uyquga ketdi. Bir mahal endigina orom olib uxlayotganda kimdir hovli eshigini ochib ohista kirib keldi, uning bu ovozdin so'ng uyqusi butunlay qochdi, boyagi uyqu istagi uni bir zumda tark etdi.
A) 2 B) 3 C) 4 D) 5
14. Ko'makchi, bog'lovchi, yuklamaga oid birliklar qatnashgan gapni belgilang.
A) *Yozuvchining vazifasi faqat yaxshi asarlar yozish, xalq dilining tarjimoni bo'lish bilan cheklanmaydi.*
B) *Yuragini ezib turgan bu ezgin o'y-u fikrlar bilan chalg'ib, kech tushganini ham sezmay qolibdi.*
C) *Boshqalar qatori o'zbek adabiyotida millatning o'ziga xos olami chuqur hamda ishonarli tasvirlangan asarlar bor.*
D) *Yaxshilarni mahv etgan tuhmat va ig'vodan oldin yomonlarning chirkin qalbida hasad o'ti yongan.*
15. Kesimlari sodda tub so'zlar bilan ifodalangan bog'lovchisiz qo'shma gapni aniqqlang.
A) *Otalar so'zi - aqlning ko'zi.*
B) *Rostgo'y odamning bitta o'zligi bo'ladi: uni aldash oson.*
C) *Suv keldi - cho'llarda hayot boshlandi.*
D) *Har qanday donolikning cheki bor, nodonlik esa chegara bilmaydi.*
16. To'rt tomoni ...ujralar bilan o'ralgan sa...na o'rtasidagi sadaqayrag'och sho...larida chumchuqlar chirqillaydi, allaqayerlardan qaldirg'ochlar otilib kelib, ...ovli ichiga kirib ketadi.
Ushbu gapda nechta so'zda ko'p nuqtalar o'rniga bog'iz undoshi qo'yilishi lozim?
A) 1 B) 2 C) 3 D) 4
17. Yer uzra qo'ndi oqshom, oy shu'lasi bir mayin,
Kel, oppog'im, kel, erkam, men seni allalayin.
Dudog'ing guldin xushbo'y, yuzlaring undan xushro'y,
Kel oppog'im, bag'rimga jajji boshg'inangni qo'y.
She'riy parchadagi vergullarning qo'llanishi haqidagi hukmlardan qaysilari to'g'ri?
1. Vergul undalmalarni ajratish uchun qo'llangan. 2. Uyushiq ega qatnashganligi uchun vergul qo'llangan. 3. Ajratilgan bo'laklar mavjudligi uchun vergul qo'llangan. 4. Vergul qo'shma gap qismlarini ajratish uchun qo'llangan
A) 1, 4 B) 1, 2, 4 C) 1, 3, 4 D) 2, 3
18. Hayot go'zal, yashash maroqli. Biroq inson uchun eng qadrli narsa, ya'ni umr qisqa. Shundan bo'lsa kerak, inson borki, hamma vaqt bu dunyoning go'zalliklaridan bahra olishga, u in'om etgan ne'matlardan tatishga intilib yashaydi. Bu istak ba'zan insonni baxtli qilsa, ba'zan uning umrini zavol qiladi. Ushbu matn tarkibida otdan yasalgan sodda yasama so'zlar qanday sintaktik vazifa bajargan?
A) *Sifatlovchi aniqlovchi, vositali to'ldiruvchi, kesim*
B) *ega, sifatlovchi aniqlovchi, ravish holi, kesim*
C) *ega, kesim, sifatlovchi aniqlovchi*
D) *ega, sifatlovchi aniqlovchi, vositali to'ldiruvchi*
19. Mustaqillik farzandlari O'zbekiston nomini dunyoga tanitmoqda, uning shuhratini olam uzra yoymoqda.
Berilgan gapda otning otga tobelanishi necha o'rinda kuzatilgan?
A) 3 B) 4 C) 5 D) 2
20. Berilgan she'riy parchada holning qaysi ma'no turlari ishtirok etgan?
Saboq olib diyonatdan,
Ezgu ishdan, matonatdan,
Qochib mudom xiyonatdan,
Asragayrmiz biz Vatanni.
A) *faqat payt holi* B) *sabab holi, payt holi* C) *o'rin holi, payt holi* D) *ravish holi, payt holi*
21. Egasi shaxs oti bilan ifogalangan gani aniqqlang.
A) *Kitobxonni yo'q asar egasi tashlab ketgan uyga o'xshab fayzsizdir.*

- B) *Qalbi qog'ozdek oppoq, qog'ozdek lovullab yonadigan odamgina chinakam san'at asari yarata oladi.*
 C) *Yaxshi farzand ota umrini davom ettirishi azaldan mal'um, yaxshi asar esa yozuvchi umrini davom ettiradi.*
 D) *Haqiqiy haykaltarosh o'lik toshdan yasagan haykal tirikka o'xshaydi.*
22. **Atamashunoslik** so'zida nechanchi ko'makchi morfemalar bir turkumdan boshqa so'z turkumini yasashga xizmat qilgan?
 A) 1- va 2-ko'makchi morfemalar
 B) 2- va 3-ko'makchi morfemalar
 C) faqat 3-ko'makchi morfema
 D) 3- va 4-ko'makchi morfemalar
23. Berilgan qo'shimchalardan qaysilari ismning va fe'lning munosabat shakli sifatida o'zaro omonim bo'la oladi?
 1) -sa, 2) -k, 3) -m, 4) -ng, 5) -miz, 6) -ing, 7) -ngiz
 A) 2, 3, 5, 6 B) 1, 3, 5, 6 C) 1, 2, 4, 7 D) 3, 4, 5, 7
24. Qaysi gap tarkibida fe'llarning munosabat shakli bilan omonim bo'la oladigan sifat yasovchi qo'shimcha qatnashmagan?
 A) *Bolaligimni sirdosh dugonalahr davrasida o'tkazmaganman.*
 B) *Belanchakda yotgan go'dakning o'ksik yig'isi Oysha onaga ta'sir qildi.*
 C) *Qizining doimiy ezgin xayollar og'ushida yurganini ko'rib, uning bir dardiga o'n dard qo'shildi.*
 D) *Rahimjon korxonada xodimlarining e'tiborsizliklari tufayli yuzaga kelgan qatro jiddiy muammolar haqida gapirdi.*
25. Yo'ldan oyna topib olgan zangi haqidagi naql kimning qaysi asarida uchraydi?
 A) *Sa'diy Sheroziyning "Bo'ston" asarida*
 B) *Xo'janazar Huvaydoning "Rohati dil" asarida*
 C) *Gulxaniyning "Zarbalmasal" asarida*
 D) *Xo'janing "Gulzor" asarida*
26. Qaysi adib ikki davlat madhiyalarining so'zini yozgan?
 A) *J.London* B) *E.Seton – Tompson* C) *H.Hayne* D) *R.Thakur*
27. "Yolg'iz boshing uchun mehnat qilsang, o'z qorni uchun o'tlagan hayvonning biri bo'lasan. Insoniy burching uchun mehnat qilsang esa, Ollo taoloning suygan bandasi bo'lasan"
 Ushbu hikmatli so'zlar kimning qaysi asarida uchraydi?
 A) *Ahmad Yugnakiy, "Hibat ul-haqoyiq"*
 B) *Alisher Navoiy, "Hayrat ul-abror"*
 C) *Alisher Navoiy, "Mahbub ul-qulub"*
 D) *Abay, "Nasihatlar"*
28. Quyida berilganlardan qaysilari she'riyatning "raqs qo'shig'i" ma'nosini anglatuvchi janrida yozilgan?
 1) "Mardlik afsonasi" (Shuhrat);
 2) "Mardlik cho'qqisi" (A.Muxtor);
 3) "Uch qiz afsonasi" (Shuhrat);
 4) "Qullar kemasi" (H.Hayne);
 5) "Samarqand afsonasi" (T.To'la)
 A) 3, 4, 5 B) 2, 3, 4 C) 1, 3, 5 D) 1, 3, 4
29. Fitrat haqidagi ma'lumotni toping.
 A) *Adibning ilk asari – "Tengdoshlar" qissasi harbiy xizmatdiligida yozilgan.*
 B) *"Sevgi afsonasi", "Yigit va qiz", "Yuksak qorliklardagi uchrashuv" singari bir qator kinossenariylari milliy kinomatografiya taraqqiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatgan.*
 C) *"Uyg'onish", "Buloqlar", "Tong sirlari" singari she'riy to'plamlari bor.*
 D) *"Yurt qayg'usi" degan turkum she'rlar yozib, bolsheviklar o'z yurtiga yanada ko'proq qayg'ular olib kelishini oldindan bashorat qilgan.*
30. Quyidagi bayt qaysi ijodkorning tarji'bandida takrorlangan?
 Dahr bir vayrona edurkim, zzarob obod erur,
 Chiqsa andin har kishi - g'am bandida ozod erur.
 A) *Alisher Navoiy* B) *Ogahiy* C) *Nodira* D) *Uvaysiy*
31. "Alar qo'ydi ikkisi yo'l sari pay,
 Boqib turg'onda yo'lg'a zar sochib oy.
 Birikib ketti oshiqlar uzoqqa,
 Tinmay yo'l uza qo'yg'an tuzoqqa".
 Ushbu parchada tasvirlangan oshiqlar kim edi?
 A) *Kuntug'mish va Xolbeka* B) *Farhod va Shirin* C) *Layli va Majnun*
- D) *Suhayl va Guldursun*
32. "U hayotining ko'plab qiyinchiliklariga, taqdirning son-sanoqsiz sinovlariga duch keladi. To'ng'ich o'g'lining bevaqt vafoti, akasi Farhodbiyning Buxoro hukmdori Abulfayxon qo'lida katta amaldorlardan biri bo'lishiga qaramay, qatl etilishi shunday og'ir sinovlardan edi".
 Ushbu ma'lumotlar qaysi ijodkor hayotiga aloqador?
 A) *Xo'janazar Huvaydo*
 B) *Gulxaniy*
 C) *So'fi Olloyor*
 D) *Poshshoxo'ja Abdulvahobxo'ja o'g'li Xo'ja*
33. Ko'nglum g'am ila to'q ayla, yo Rab!
 Ishq ichra meni yo'q ayla, yo Rab!
 Ushbu parcha Alishe Navoiy ijodidagi qaysi adabiy qahramon tilidan aytilgan?
 A) *Shirin* B) *Majnun* C) *Farhod* D) *Layli*
34. "Qazog'a rozi va balog'a sabrli bo'lmoqning bayoni" berilgan asarni aniqlang.
 A) *"Gulstoni bit-turkiy" (Sayfi Saroyi)*
 B) *"Sabot ul-ojizin" (So'fi Olloyor)*
 C) *"Hibat ul-haqoyiq" (Ahmad Yugnakiy)*
 D) *"Rohati dil" (Huvaydo)*
35. Qaysi asar turkiy tildagi ilk badiiy doston sanaladi?
 A) *"Muhabbatnoma"* B) *"Qutadg'u bilig"* C) *"Devonu lug'otit-turk"* D) *"Qissasi Rabg'uziy"*
36. Radif haqidagi quyidagi qaysi ma'lumot noto'g'ri?
 A) *Radif qisqa va yoyiq bo'lishi mumkin.*
 B) *Ko'pincha baytdagi fikrning asosiy yuki radif zimmasiga tushadi.*
 C) *Radif qofiya bilan yonma-yon, birga, unga ergashib keladi.*
 D) *"Radif" atamasi fors tilidan olingan.*

BIOLOGIYA

37. Oq patli tovuq bilan va xo'rozlar o'zaro chatishtirilganda birinchi avlodda faqat oq patli jo'jalar (liCc) olindi. F₂ da necha xil fenotipik (a) va genotipik (b) sinflar hosil bo'ladi?
 A) a-4, b-16 B) a-2, b-9 C) a-4, b-9 D) a-2, b-16
38. Makkajo'xorida barglarning burishganligi va poyaning past bo'lishi retsessiv belgilar hisoblanib, bitta xromosomada joylashgan. Barglari silliq va normal uzunlikdagi o'simlik barglari burishgan past bo'lyli o'simlik bilan chatishtirilib 1200 ta o'simlik olindi. Shundan 216 ta organizm ota-onaning ayrim belgilarini o'zida mujassamlashtirilgan. Retsessiv belgiga ega bo'lgan organizmlar sonini aniqlang.
 A) 492 B) 984 C) 600 D) 108
39. Itning koker zoti junining qora rangi dominant noallel A va B genlarga bog'liq. Faqat A genining dominant holatda bo'lishi junning malla, B genining dominant holatda bo'lishi junning jigarrang, dominant genlarning uchramasligi junning oq rangda bo'lishini ta'minlansa, digeterozigota genotipli organizmlar o'zaro chatishtirilgandan olingan avlodning necha foizini genotip jihatdan ota-onadan farq qiluvchi organizmlar tashkil qiladi.
 A) 75 B) 25 C) 37,5 D) 31,25
40. Molekulyar massasi 6600 bo'lgan oqsilning sintezi haqidagi ma'lumotni traskripsiya qiluvchi i-RNK uzunligini (nm) toping.
 Oqsil tarkibidagi har bir aminokislota qoldig'ining molekulyar massasi 120 ga teng bo'lib, nukleotidlar orasidagi masofa 0,34 nm ni tashkil etadi.
 A) 56,1 B) 18,7 C) 51,6 D) 112,2
41. O'simlik sitoplazmasida achish jarayonida 160 kJ energiya ATF to'plangan bo'lsa, mitoxondriyada qancha energiya (kJ) issiqlik sifatida tarqalgan (a) va shu vaqt davomida xloroplastda hosil bo'lgan ATF ga qancha energiya (kJ) bog'langan (b)?
 A) a-2560; b-91200
 B) a-4640; b-4320
 C) a-3480; b-3240
 D) a-2320; b-86400
42. Jinsiy ko'payish jarayonida ulotriksning 64 ta yangi ipi hosil bo'lgan bo'lsa, ularni hosil qilishda nechta gameta ishtirok etgan?
 A) 128 B) 64 C) 16 D) 32

43. Organizmning ikkinchi nomi va qaysi turkumga masubligi to'g'ri ko'rsatilgan javobni belgilang.
A) soxta kurakburun-qilquyruq-bakra baliqlar
B) kapcha ilon-kobra- ilonlar
C) bukri baliq-gorbusha-karpsimonlar
D) qashqaldoq-bo'rsiq-suvvarsimonlar
44. Hayvonlarning kelib chiqishi haqidagi to'g'ri fikrni belgilang.
A) Erkin yashovchi qadimgi yassi chuvalchanglardan ko'p tuklilar, ulardan esa kam tuklilar kelib chiqqan
B) Qadimgi ichaksiz kiprikli chuvalchanglar parazit yashashga moslanishi tufayli so'rg'ichlilar, ulardan esa tasmason chuvalchanglar kelib chiqqan
C) Qadimgi koloniya bo'lib yashovchi bir hujayrali xivchinlilardan gidrasimonlar, korall polioplari va meduzalar kelib chiqqan.
D) Qadimgi ichaksiz yassi chuvalchanglardan to'garak chuvalchanglar, ulardan halqali chuvalchanglar kelib chiqqan.
45. Peshonasi past, qosh usti suyagi bo'rtib chiqqan, pastki jag'i katta, tishlari yirik, iyagi rivojlanmagan, miyasining hajmi 850-1220 sm³ bo'lgan. Ushbu ta'rif odamning qaysi ajdodlariga mansub?
A) kromanyon B) neandertal C) pitekanthrop D) sinantrop
46. Organizm (a) va biosfera (b) darajadagi hodisalarni aniqlang.
1) lipa changdonida arxeosporaning hosil bo'lishi; 2) itbaliqning metamorfozi; 3) uglerodning biogen migratsiyasi; 4) yadrochada ribosomalarning shakllanishi; 5) lishaynikda suvo't va zamburug'ning o'zaro munosabati; 6) qirg'ovul kenja turining paydo bo'lishi; 7) o'tloqda o'suvchi o'simliklar va o'txo'r hayvonlarning o'zaro munosabati
A) a-2,5; b-3
B) a-1,6; b-3
C) a-5,7; b-3
D) a-2,4,6; b-7
47. Birlamchi konsument (a), ikkilamchi konsument (b) umurtqasiz organizmlar ko'rsatilgan javobni aniqlang.
1) bronza qo'ng'izi; 2) ko'l baqasi; 3) O'rta osiyo toshbaqasi; 4) qaldirg'och; 5) chuchuk suv gidrasi; 6) botqoq toshbaqasi; 7) hasva qandalasi; 8) zlatka; 9) chigirtka; 10) ninachi lichinkasi
A) a-1,7; b-4,8
B) a-7,9; b-5,10
C) a-7,9; b-5,6
D) a-3,7; b-2,4
48. Xushbo'y no'xat o'simligiga tegishli bo'lmagan ma'lumotlarni aniqlang.
1) gulining qizil rangda bo'lishi dominant genga bog'liq; 2) hujayrasida polimeraza fermentlari yordamida polinukleotidlar sintez qilinadi; 3) konsument sifatida oziq zanjiri tarkibiga kiradi; 4) sitoplazmasida 180 g glukozadan achish jarayonida 120 kJ energiya issiqlik sifatida tarqaladi; 5) hujayra qobig'ini tashkil etuvchi polimer nukleotidlardan tashkil topgan; 6) hujayrasida ATF faqat anaerob sharoitda sintezlanadi
A) 1,4,6 B) 3,5,6 C) 2,3,5 D) 1,3,4
49. Odam organizmidagi endokrin sistemasi a'zolarining joylashgan o'rmini aniqlang.
1) qalqon orqa bezlar; 2) ayirsimon bez; 3) gipofiz; 4) epifiz; 5) qalqonsimon bez;
a) hiqildoqning oldingi va yon tomonlarida; b) kalla suyagining turk egarchasi deb atalgan qismida; c) o'rta miya sohasida; d) qalqonsimon bezning orqa yuzasida; e) to'sh suyagining orqa yuzasida
A) 1-d; 2-e; 3-b; 4-c; 5-a
B) 1-d; 2-a; 3-c; 4-b; 5-e
C) 1-d; 2-a; 3-b; 4-c; 5-e
D) 1-e; 2-d; 3-c; 4-b; 5-a
50. Sog'lom odam yuragining o'ng qorincha sistolasi (a) va chap bo'lmacha diastolasi (b) vaqtidagi yurak klapanlarining qanday holatda ekanligini aniqlang.
A) a-ikki tavaqali klapan ochiq; b- yarimoymsimon klapan ochiq
B) a-uch tavaqali klapan ochiq; b- yarimoymsimon klapan yopiq
C) a-ikki tavaqali klapan yopiq; b- yarimoymsimon klapan yopiq
D) a-uch tavaqali klapan yopiq; b- yarimoymsimon klapan ochiq
51. Odamdagi o'mrov osti muskulining bo'yinning teri osti muskulidan farqini toping.
1) vegetativ nerv sistemasi orqali boshqariladi; 2) joylashuv ko'ra to'sh-o'mrov so'rg'ichsmon muskul bilan bir guruhga kiradi; 3) joylashuviga ko'ra diafragma muskuli bilan bir guruhga kiradi; 4) gavdaning ko'krak muskuli hisoblanadi; 5) suyakka birikadi; 6) boshning harakatini ta'minlaydi; 7) qo'lining harakatida ishtirok etadi
A) 1,4,5 B) 1,5 C) 2,6 D) 3,4,7
52. Odam buyraklarida qayta so'rilish jarayonini kuchaytiruvchi (I) va susaytiruvchi (II) gormonlar va ularni ishlab chiqaruvchi bezlar o'rtasidagi muvofiqlikni aniqlang.
a) antidiuretik gormon; b) tiroksin gormoni;
1) gipofizning oldingi bo'laki; 2) gipofizning orqa bo'laki; 3) buyrakusti bezi; 4) qalqonsimon bez
A) I-a-2; II-b-3
B) I-a-3; II-b-4
C) I-a-1; II-b-2
D) I-a-2; II-b-4
53. Sezgi analizatorlari haqidagi to'g'ri fikrni aniqlang.
A) Terining derma qavatida issiqni va bosimni sezuvchi retseptorlar siyialashni va og'riqni sezuvchi retseptorlarga nisbatan chuqurroq joylashgan.
B) Gipermetropiya keksalarda ko'z gavhari do'ngligining ortib ketishi tufayli yuzaga keladi.
C) Quloqning suyak labirinti bilan parda labirinti orasida endolimfa, parda labirinti ichida perilymfa suyuqligi bo'ladi.
D) Harakat analizatorining oliy nerv markazi bosh miya katta yarimsharlari po'stlog'ining orqa markaziy egatida joylashgan.
54. Qaysi hasharotlar metamorfoz jarayonida og'iz a'zolari o'zgaradi?
1) chigirtka; 2) bronza qo'ng'izi; 3) ninachi; 4) to'shak qandalasi; 5) podalariy; 6) tovusko'z; 7) olma mevaxo'ri
A) 6,7 B) 1,2 C) 3,4 D) 1,5
55. Qisqichbaqada ham, butli o'rgimchakda ham qorin qismida joylashgan a'zolari ko'rsating.
1) zahar bezi; 2) oshqozon; 3) ichak; 4) jinsiy bez; 5) traxeya; 6) o'pka xaltasi; 7) yurak; 8) nerv zanjiri; 9) so'gallar; 10) yurish oyoqlari
A) 5,6 B) 3,8 C) 1,2,10 D) 4,7,9
56. Bosh skeleti miya qutisi, jag'lar, jabra ravoqlari va jabra qopqog'idan tashkil topgan baliqlarni aniqlang.
1) beluga; 2) qilquyruq; 3) gigant akula; 4) tikandum skat; 5) oqcha; 6) dengiz tulkisi
A) 3,4,6 B) 2,5,6 C) 1,2,5 D) 3,4,5
57. Qushlarning qanday patlarida ilgachalar mavjud emas?
1) par; 2) qoplag'ich patlar; 3) qoqish patlar; 4) momiq patlar; 5) boshqarish patlari
A) 2,4 B) 1,5 C) 1,4 D) 3,5
58. Yirtqich umurtqasiz (a) va o'txo'r umurtqali (b) hayvonlarni aniqlang.
1) malla shomshapalak; 2) zlatka; 3) falanga; 4) tipratikan; 5) aureliya; 6) tillako'z; 7) bizon; 8) qaldirg'och; 9) hasva qandalasi; 10) karkidon
A) a-3, 9; b-4, 10
B) a-5, 6; b-7, 10
C) a-3, 5; b-1, 8
D) a-2, 6; b-4, 8
59. Batsidiya va pichan batsillasi uchun umumiy bo'lmagan xususiyatlarni aniqlang.
A) Translyatsiya jarayoni sitoplazmada kechadi, spora hosil qiladi
B) Irsiy axborat DNK molekulasida joylashgan, hujayrasi qobiq bilan o'ralgan
C) Membranasi ikki qator lipid va oqsil molekulalaridan iborat, ribosomasi sitoplazmada translyatsiya qatnashadi
D) Prokariot organizm, irsiy axboroti faqat sitoplazmadagi halqasimon DNKda joylashgan
60. Odam organizmi hujayralardagi silliq endoplazmatik to'r membranalarda ishlab chiqiriladigan gormonlar qaysi javobda to'g'ri berilgan?
1) tripsin; 2) insulin; 3) androsteron; 4) timozin; 5) somatotrop; 6) melanin; 7) estrogen
A) 3,7 B) 2,5 C) 2,6 D) 1,4
61. Orangutan somatik hujayrasida sodir bo'ladigan mitoz jarayoni haqida to'g'ri ma'lumotlarni aniqlang.
1) metafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 96 ta; 2) anafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 96 ta; 3) profazada ikki xromatidali autosomalar soni 46 ta; 4) anafazada xromosomalar soni 96 ta; 5) metafazada ikki xromatidali xromosomalar soni 48 ta; 6) interfaza G₂ davrida ikki xromatidali xromosomalar soni 48 ta

- A) 1,6 B) 4,5 C) 2,3 D) 2,5
62. Quyida keltirilgan madaniy o'simliklar orasidan bitta markazdan kelib chiqqan o'simliklarni aniqlang.
1) tamaki; 2) sabzi; 3) arpa; 4) sholi; 5) ananas; 6) banan; 7) oshqovoq; 8) kartoshka
A) 2,6,8 B) 1,5,8 C) 2,4,7 D) 1,3,6
63. Reduplikatsiya (I) va denaturatsiya (II) uchun mos keluvchi ta'riflarni juftlang.
a) oqsillarning tabiiy holatini yo'qotishi; b) DNKning ikki hissa ortishi; c) xromosoma ayrim qismlarining ortishi; d) xromosoma o'rta qismining ajralishi
A) I-d; II-c
B) I-c; II-b
C) I-b; II-a
D) I-b; II-d
64. Gullari qiyshiq, barglari murakkab tuzilgan o'simliklarni aniqlang.
1) o'tloq sebgasi; 2) yantoq; 3) yeryong'oq; 4) beda; 5) burchoq; 6) partenosis
A) 1,3,4,5
B) 2,4,5,6
C) 1,2,3,6
D) 2,3,4,6
65. Nastarin qaysi jihatlar bilan tokka o'xshaydi?
1) urug'lanishdan so'ng meva hosil qilishi; 2) gullarning qiyshiqli; 3) ro'vak to'pgul hosil qilishi; 4) barglarining novdada joylashuvi; 5) hayotiy shakli; 6) gulyoyasining shoxlanishi
A) 1,3 B) 2,5 C) 4,6 D) 4,5
66. Qo'shilgan gultojbarglari urug'chi va changchilarini ustidan qalpoqqa o'xshab qoplab turadigan o'simlik navlarini aniqlang.
1) Zarg'aldoq; 2) Vatan; 3) Farxod; 4) Nimrang; 5) Gultish; 6) Samarqand; 7) Buvaki; 8) Zarmiton; 9) Obidov; 10) Kattaqo'rg'on.
A) 1,2,3 B) 5,7,10 C) 4,6,9 D) 4,8,9
67. Bo'yamadaron haqidagi noto'g'ri ma'lumotni aniqlang.
A) moychechakdoshlar oilasiga kiradi
B) to'pguli o'rama bargchalar bilan qoplangan
C) shuvoq turkumi vakili
D) to'pguli asosan naychasimon gultojbarglardan tashkil topgan
68. Evernia haqidagi noto'g'ri ma'lumotni toping.
A) atmosfera havosi tozaligini ko'rsatuvchi mezon
B) tuproq hosil bo'lishida ishtirok etadi
C) poyasida xitin moddasi uchraydi
D) zamburug' bilan bir hujayrali suvo'tining simbiozi
69. Itsigak (a) va isirg'ao't (b) ga xos bo'lgan belgilarni ajrating.
1) gultojbarglarning 2 tasi qo'shilgan, 3 tasi erkin; 2) barglari oddiy yonbargsiz; 3) avtoxora o'simlik; 4) gulqo'rg'oni oddiy, tojbarsimon; 5) barglari yonbargchali; 6) sho'radoshlar oilasiga mansub; 7) dukkakdoshlar oilasiga mansub; 8) gulqo'rg'oni oddiy kosachasimon
A) a-2, 4, 6; b-1, 3, 7
B) a-1, 3, 7; b-2, 4, 6
C) a-1, 3, 5; b-2, 6, 8
D) a-2, 6, 8; b-1, 5, 7
70. Quyidagi umurtqasiz organizmlarning muhit sharoitiga moslanuvchanlik turlari-ogohlantiruvchi rang (I) va mimikriya (II) ga mos keluvchi javoblar bilan juftlab ko'rsating.
1) chupchikning ingichka novdaga taqlidi; 2) tillaqo'ng'iz qanotining rangi; 3) g'o'ng'illlovchi pashshaning ariga o'xshash qiyofasi; 4) kakku tuxumining bulbul tuxumiga o'xshashligi; 5) belyankaning oynasimon kapalakka o'xshashligi; 6) suvarakning "xonqizi"ga o'xshashligi; 7) baqachanoqning daraxt kurtagiga o'xshashi; 8) ko'lbuqa patlarining qamishni eslatishi
A) I-2,7; II-4
B) I-2; II-3,6
C) I-2,5; II-8
D) I-1; II-3,6
71. Harakatlanuvchi tanlanishga xos bo'lmagan ma'lumotlar to'g'ri ko'rsatilgan javobni aniqlang.
1) muhit deyarli o'zgaragan sharoitda amalga oshishi; 2) kaynazoy erasi, uchlamlchi davrning oxirida kunlarning kekin sovushi natijasida tuxum

qo'yuvchilar kamayib, yo'ldoshi sutemizuvchilar xilma-xilligining ortishi; 3) turlar sonining ortib borishi; 4) tur doimiyligining saqlanishi
A) 2,3 B) 1,3 C) 2,4 D) 1,4

72. Hind fili va Afrika filining (a), zubr va bizonning (b) kelib chiqishi qanday jarayonlar natijasi hisoblanadi?
A) a-simpatrik tur paydo bo'lish, b-simpatrik tur paydo bo'lish
B) a-allopatrik tur paydo bo'lish, b-simpatrik tur paydo bo'lish
C) a-simpatrik tur paydo bo'lish, b-allopatrik tur paydo bo'lish
D) a-allopatrik tur paydo bo'lish, b-allopatrik tur paydo bo'lish

KIMYO

73. 0,2 mol natriy peroksidni regeneratsiya qilish uchun tarkibida hajm jihatdan 2% CO₂ tutgan havodan qancha hajm (litr, n.sh) zarur?
A) 224 B) 896 C) 448 D) 112
74. Fenol molekulasida tarkibidagi uglerod atomlarining oksidlanish darajasi yig'indisini toping.
A) -6 B) -5 C) -4 D) -2
75. Quyidagi berilganlardan faqat oksidlovchilarni ajrating.
1) NaMnO₄; 2) H₂SO₄; 3) H₂S; 4) CrO₃; 5) NH₃; 6) HClO₄
A) 1,2,3 B) 1,2,4,6 C) 4,5,6 D) 1,2,5
76. 22,5 g aminokislota bilan to'la reaksiyaga kirishish uchun NaOH ning 120 g eritmasi sarflandi. Agar natriy gidroksid eritmasi tarkibida 12,3·N_Ata vodorod atomi mavjud bo'lsa, aminokislota aniqlang.
A) valin B) alanin C) leysin D) glitsin
77. Fosfor mo'l miqdordagi kislorodda yondirilganda olingan oksid 200 g 9,8% li fosfat kislotaga eritmasida eritilganda fosfat kislotaga miqdori 3 marta ortdi. Olingan eritmaga o'yuvchi natriy eritmasidan 540 g qo'shilganda hosil bo'lgan tuz massasini (g) aniqlang. Ishqor eritmasida suvning massasi NaOH massasidan 6,5 marta katta.
A) 72 B) 98,4 C) 14,2 D) 85,2
78. 0,4 mol laktoza gidrolizlanishidan olingan glukozaning moy kislotali bijg'ishidan hosil bo'lgan mahsulotlarni to'la neytrallash uchun necha gramm 20% li KOH sarflanadi?
A) 280 B) 112 C) 400 D) 560
79. 54 g glukozaga kuchli oksidlovchilar bilan oksidlanganda olingan kislotaga necha gramm 12% li o'yuvchi natriy bilan ta'sirlashadi?
A) 100 B) 300 C) 200 D) 400
80. Noma'lum alkin Kucherov reaksiyasi asosida gidratlanganda olingan keton tarkibida sp³-s qoplanishlar soni sp²-gibridlangan orbitalar sonidan 5/3 marta ko'p bo'lsa, alkinni toping.
A) geksin B) propin C) pentin D) butin
81. 500 g 25,1% li natriy gidrofosfat eritmasiga yetarli miqdorda 500 ml ortofosfat kislotaga eritmasidan qo'shildi. Bunda olingan eritmadagi natriy digidrofosfat tuzining massa ulushi natriy gidrofosfat tuzining massa ulushidan 1,5 marta kam bo'ldi. Qo'shilgan fosfat kislotaga eritmasining molyarligini (M) aniqlang.
A) 0,02 B) 0,04 C) 0,5 D) 0,1
82. Qahrabo kislotaning kalsiyli tuzidan qanday sikloalkan olinadi?
A) siklobutan B) siklopropan C) siklogeksan D) siklopentan
83. Tarkibida 1 ta sp³-sp² bog' va 16 sp³ gibrid orbital tutgan benzol gomolog(lar) nitrolanganda necha turdagi mononitrobirikma hosil bo'ladi? (yon zanjirning nitrolanishi hisobga olinmasin)
A) 6 B) 4 C) 10 D) 8
84. 1:2 mol nisbatda olingan Bertole tuzi va kaliy nitratdan iborat 0,3 mol aralashma katalizator ishtirokida qizdirilganda olingan gaz mis naychadan o'tkazildi. Olingan nayni to'liq eritish uchun 200 g 98% li sulfat kislotaga eritmasi sarflansa, nayning necha foizi oksidlanganini aniqlang?
A) 50 B) 80 C) 40 D) 60
85. Qaysi xloridlar suvda erimaydi?
A) AgCl, FeCl₃
B) MgCl₂, CuCl₂
C) AlCl₃, PbCl₂
D) PbCl₂, Hg₂Cl₂

86. 0,25 mol miqdordan olingan XY_2 va AXY_3 birikmalarda mos ravishda $5,75 \cdot N_A$ va $8 \cdot N_A$ ta elektron bo'lsa, X ni toping. X va Y elementlar bitta davrda (berilgan tartibda) ketma-ket joylashgan.
A) F B) C C) N D) O
87. Ammiak sintez qilish jarayonida reaktordagi bosim 30% ga kamaydi. Boshlang'ich aralashmadagi azot bilan vodorod miqdori stexiometrik nisbatda bo'lsa, reaksiyadan keyin hosil bo'lgan gazlar aralashmasining hajmiy tarkibini aniqlang.
A) 1/9; 2/3; 2/9
B) 2/5; 2/5; 1/5
C) 1/7; 3/7; 3/7
D) 1/4; 1/4; 1/2
88. Bosh va orbital kvant sonlari yig'indisi uchga teng bo'lgan ($n+l=3$) necha xil holat mavjud?
A) 5 B) 2 C) 3 D) 4
89. Mis (II) sulfat kristallogidratini tarkibida kislorodning massa ulushi vodorodnikidan 16 marta katta bo'lsa, bir mol tuzga necha mol suv to'g'ri keladi?
A) 4 B) 2 C) 3 D) 1
90. $HClO_4$ molekulasida σ -bog'ini hosil bo'lishida nechta orbital ishtirok etadi?
A) 12 B) 10 C) 17 D) 15
91. Harorat har $10^\circ C$ ga oshirilganda reaksiya tezligi 3 marta ortadi. $10^\circ C$ da reaksiya tezligi $0,02 \text{ mol/(l}\cdot\text{s)}$ bo'lsa, harorati $30^\circ C$ gacha ko'tarilganda, uning tezligi qanday ($\text{mol/(l}\cdot\text{s)}$) bo'ladi?
A) 0,09 B) 0,16 C) 0,54 D) 0,18
92. X% li eritma massasining 1/5 qismi bug'latildi. Bunda erituvchining massasi 1/4 qisimga kamaydi. Eritmaning massa ulushi 5/4 marta ortsa, X ni aniqlang.
A) 25 B) 20 C) 30 D) 15
93. 1,25 mol modda 367,5 g suvda eritilganda uning 25% li eritmasi olindi. Eritma moddani molyar massasini (g/mol) aniqlang. (Reaksiya sodir bo'lmaydi)
A) 56 B) 40 C) 63 D) 98
94. Nitrat kislotaning 30% li va 40% li eritmaları bo'lib, 30% li eritmadagi kislotada massasi 40% li eritmadagi suv massasidan ikki marta katta bo'lsa, ushbu eritmalar aralashirilganda hosil bo'ladigan eritma konsentratsiyasini (%) aniqlang.
A) 26 B) 32 C) 44 D) 38
95. Eritmadagi H^+ ionlari OH^- ionlaridan 10^{10} marta ko'p bo'lsa, eritmaning pOH qiymatini toping.
A) 10 B) 12 C) 5 D) 4
96. Metall sulfat tuzi o'z massasiga teng massali suvda eritilganda eritmadagi metal kationlarining massa ulushi 13/58 ga teng bo'ldi. Tuzni aniqlang. ($\alpha=1$, gidroliz jarayoni hisobga olinmasin)
A) Na_2SO_4
B) K_2SO_4
C) $CuSO_4$
D) $ZnSO_4$
97. $Ca(ClO)_2 + HCl = CaCl_2 + Cl_2 + H_2O$ reaksiya bo'yicha oksidlovchi $8 \cdot N_A$ ta elektron olgan bo'lsa, ajralgan gaz hajmini (l, n.sh.) toping.
A) 22,4 B) 56 C) 89,6 D) 67,2
98. 500 g 8% li mis (II) sulfat eritmasi elektroliz qilinganda 5,2017% eritma olindi. Eritmadan necha faraday tok o'tganini aniqlang.
A) 5,5 B) 1 C) 1,5 D) 0,5
99. 91,8 g metal oksididan 124,8 metall xloridi olingan. Metallni aniqlang.
A) Zn B) Ba C) Ca D) Fe
100. To'yingan bir atomli spirt tarkibida kislorodning massa ulushi uglerod va vodorodning birgalikdagi massa ulushiga teng bo'lsa, uglerodning massa ulushini aniqlang.
A) 3/5 B) 12/23 C) 3/8 D) 24/37
101. 0,5 mol litiy va kadmiydan iborat aralashma tarkibidagi litiyning mol ulushi kadmiyning massa ulushiga teng bo'lsa, kadmiyning massasini (g) hisoblang.
A) 22,4 B) 11,2 C) 28 D) 16,8
102. $MeSO_4$ ning 100 g 10% li to'yingan eritmasiga shu tuzdan 6,9 g qo'shildi va qizdirildi. So'ngra eritma boshlang'ich haroratga qadar sovutildi. Natijada 13,9 g $MeSO_4 \cdot 7H_2O$ cho'kmaga tushdi. Kristallogidratdan kristallizatsion suv to'liq chiqarilsa necha gramm $MeSO_4$ qoladi?
A) 15,2 B) 3,6 C) 18 D) 7,6
103. $xMgCO_3 = yMgCO_3 + zMgO + zCO_2$ ifoda qanday ma'noni anglatadi?
A) reaksiyaning mahsulot unumi 100% dan kichikligi
B) tuzning namlik darajasi yuqori ekanligi
C) $MgCO_3$ tarkibida qo'shimchalar borligini
D) reaksiyaning qaytarligini
104. He, Ne va Ar dan iborat 17,92 litr (n.sh) aralashma tarkibida neonning hajmi geliy va argon hajmlari yig'indisidan uch marta kichik bo'lsa, geliyning massasini (g) hisoblang. ($\omega(Ar)=0,4$)
A) 1,5 B) 2,0 C) 0,5 D) 1,0
105. Ikki valentli metall bo'lagi xona haroratida xlorid kislotani 54,6 g 10 molyalli eritmasidagi HCl tugaguncha eritilganda H_2 gazi ajraldi va $MeCl_2$ ning 32,2% li eritmasi hosil bo'ldi. Hosil bo'lgan $MeCl_2$ eritmasi massasini (g) aniqlang. (Metall suv bilan reaksiyaga kirishmaydi deb hisoblangin)
A) 71 B) 66 C) 59 D) 46
106. Quyidagi tuzlar gidrolizga uchraganda neytral muhit hosil qiladiganlarini ajrating.
1) $(NH_4)_2CO_3$; 2) K_2SO_4 ; 3) CH_3COONH_4 ; 4) $NaNO_2$; 5) $Cu(NO_3)_2$; 6) $(CH_3COO)_2Ca$
A) 2, 6 B) 1, 4, 5 C) 1, 3, 4 D) 1, 3
107. Alkan molekulyar massasi uning takibidagi uglerod va vodorod atomlari massalari ayirmasidan (m.a.b) 20 m.a.b ga ortiq bo'lsa, alkanni aniqlang.
A) etan B) butan C) pentan D) propan
108. 26,8 g olma kislotaga stexiometrik nisbatda Na metali qo'shilganda olingan H_2 ni 11,2 litr (n.sh.) C_2H_2 bilan ta'sirlashtirildi. Natijada olingan gazlarni to'liq yondirish uchun necha mol havo kerak?
A) 1,2 B) 7 C) 1,4 D) 1,8